

Fotografie: Willem Feddema

Het einde van de *democratie*

Zo ongeveer twintig jaar na de val van de Berlijnse muur mopperen mensen ter linker- en rechterzijde van die voormalige muur dat het allemaal wel meevalt, de beloofde welvaart en de democratie.

Bovendien leidt die vrijheid alleen maar tot keuzestress en asociaal gedrag.

V Sterker nog, door die verdomde globalisering die we er gratis bij kregen, mede mogelijk gemaakt door de techniek, verdwijnen onze banen naar het buitenland, wordt de oude postbode aan de wilgen gehangen en moeten we maar zien of de Russen aan de andere kant van de gaslijn die kraan dichtdraaien. Door die idiote Eurofanaten raakt mijn pensioen ook nog eens in gevaar, als de euro instort, de inflatie toeneemt en we de knoflooklanden moeten blijven redden blijft er niets van ons spaargeld over. Nee dan de gulden. Machtig mooie munt was dat. Vroeger was alles beter, en dat je vanwege een verzuild of communistisch systeem niet even vrij was in je keuze voor een partij of kandidaat was zo erg nog niet. Binnenkort krijgen we nog de Partij voor de Garnalen. Een beetje overzicht, simpelheid en duidelijkheid, dat is wat we willen.

Gelukkig is de 'we' in dit verhaal niet zestien miljoen we's. Als iedereen de ongemakken die je bij vrijheid krijgt zo ervaart dan

zal er snel een leider opstaan die voor al die ongemakken een oplossing heeft: laat het maar aan Mij over, dan zorg ik dat u nergens meer over hoeft na te denken en ergens voor hoeft te kiezen. Er is echter een flink aantal mensen dat een of meer van bovenstaande zorgen heeft. Moet je de zorgen wegnemen door te wijzen op de immense materiele welvaart die we er ook bij kregen? Ik noem HD-tv's, eindeloos veel tv-zenders, smartphones en elke week weer een goedkope aanbieding bij de Blokker voor allerhande huishoudelijke accessoires, mede mogelijk gemaakt door hardwerkende Chinezen. De vraag is of je deze zorgen en ongemakken moet willen tegemoetkomen, of moet durven moraliseren, richting geven. Ik geloof in het laatste. Democratie, of vrijheid betekent nu eenmaal dat andere mensen ook die vrijheid hebben. En belangen. En dat je soms andermans belang voor lief moet nemen omdat anderen dat soms ook doen voor jou. Democratie, vrijheid en verantwoordelijkheid betekent niet dat je een luizenleventje krijgt. Dat betekent aanpassen, elkaar leren kennen, elkaar wat gunnen omdat je samen in dit land, dit continent en in deze wereld leeft.

Voor de verkiezingen las ik een interviewtje in een krant met een 20-jarige jongen. Hij zei dat hij niet ging stemmen omdat geen enkele partij precies aan zijn wensen voldeed. Gaan we voor deze jongen een partijprogramma maken dat wel precies aan zijn wensen voldoet? Of geven we hem een enorme schop onder zijn kont en sturen we hem voor een half jaar naar een fabriek in China om te leren hoe het voelt om met zijn allen in eenzelfde armetierig en onvrij schuitje te zitten? Ik zou het laatste doen. En zeker als ie mijn zoon was. Democratie vergt ook enige opvoeding van ouderlijke zijde.